

EREELIJST ELFSTEDENTOCHT

De erelijst van de gehouden Elfstedentochten is:

1809. 1. M. Hoekstra, Warma; 2. G. v.d. Lel, Marrum; 3. T. Rooseboom, Amsterdam.

1912. 1. C. de Koning, Arnhem; 2. J. Ferswerda, Leeuwarden; 3. S.J. Swierstra, Offingawier.

1917. 1. C. de Koning, Leer; 2. S.J. Swierstra, Offingawier; 3. G. v.d. Lel, Finnum.

1929. 1. K. Leembar, Leeuwarden; 2. C. Jongert, Ipendam; 3. S.J. Westra, Warmenhuizen.

1933. 1. A. de Vries, Dronrijp; 2. S. Castelein, Warma; 3. D.J. Smid, Hinde loopen.

1940. 1. ex aequo: P. Keizer, De IJel; A. Adema, Franeker; C. Jongert, Alhmar; S.J. Westra, Warmenhuizen; D. v.d. Dalm, Warma.

1941. 1. A. Adema, Franeker; 2. J. Booman, Breukelen; 3. L. Gevêke, Leeuwarden en A. de Vries, Franeker.

1942. 1. S. de Groot, Weidum; 2. D. de Jong, Huzum; 3. J. v.d. Bij, Anra Paulowna.

1947. 1. J. v.d. Hoorn, Ter Aar; 2. A. Verhoeven, Dassen; 3. A. de Vries, Gietboorn.

1954. 1. J. v.d. Berg, Nijbeets; 2. A. de Koning, Parmerend; 3. J. Charissu, Harlingen.

1956. 1. ex aequo: J. v.d. Hoorn, Ter Aar; A. de Koning, Parmerend; M. Wijnhout, Haarzemmermeer; A. Verhoeven, Dassen; J. Nauta, Warma.

1963. 1. R. Paping, Ommen; 1. J. Uitham, Noorderbogebrug; 3. J. v. d. Berg, Heerenveen.

Elfstedentochts bijeen tijdens een reünie in Leeuwarden. Staande v.l.n.r. Reinier Paping, Jeen van de Berg, Jan van der Hoorn, Sietske de Groot, Sjouke Westra, Piet Keizer en Cor Jongert. Zittend v.l.n.r. Grauwstra, Zandstra, Sipke Castelein, Auke Adema en Dirk van der Duim.

Elfstedenwinnaar 1940 Sjouke Westra: 'Ik kreeg de kriebels als het ging vriezen'

STOPPEN EN OPGEVEN zijn twee woorden die in de vocabulaire van Elfstedentochtrijders niet mogen voorkomen. Ga je tijdens zo'n barre tocht over het Friese ijs daaraan denken, dan ben je verloren. Zelfs als je niet meer kunt winnen, moet je toch doorgaan. Het sterkt dan je karakter en geeft je

ervaring voor een volgend keer.

Sjouke Westra uit Warmenhuizen, 67 jaar en in 1940 winnaar van de Elfstedentocht, is zo'n man met ervaring. Zo'n keiharde vechter die de ontbering van nabij heeft mee gemaakt en weet wat voor een hel het kan zijn op de Dokkumer Ee of tegen de gierende wind in te beuken op de Fluessen.

Sjouke Westra heeft de Elfstedentocht acht keer gedaan waarvan hij zeven keer de finish wist te halen. Vijftal nam hij deel aan de wedstrijd. Hij werd derde in 1929, eerste (met vier anderen) in 1940 en elfde in 1941. Westra behoort bij de groten van het Elfstedengebeuren en kan uren praten over zijn ervaringen in de „monsterrit“ van bijna tweehonderd kilometer.

„Ik moest het altijd hebben van lange wedstrijden. Ik begon me pas lekker te voelen als we er honderd kilometer op hadden zitten. Als mekilometer op hadden zitten, als mekilometer heb ik veel in de kou moeten werken en omdat ik altijd veel aan sport heb gedaan, trok die Elfstedentocht me wel aan. Ik kon nogal pittig schaatsen en toen die tocht in 1929 werd gehouden ben ik maar naar Leeuwarden gegaan. Ik was 22 jaar en wist nauwelijks wat een Elfstedentocht precies inhield. Maar ik dacht, ik ben Pries van afkomst, dus ik kan het best eens proberen. Ik ben vanzelf zo hard mogelijk vertrokken om op kop te komen. Dat is de beste plaats, dan kun je zien wat er gebeurt. Op een gegeven moment reed ik met de twee gebroeders Sijmenstra aan de leiding, maar die mannen bleven steeds achter. Ik bleef bij hen, want er waren nog zoveel kilometers te rijden. Dat was mijn fout, ik had door moeten gaan. Vooral Ioon Karst Leenburg en Cor Jongert ons weer inhaalden. Die mannen saten onderweg, toen wij hen passeerden, hun schaatsen te slijpen. Door mijn gebrek aan ervaring had ik geen reserveschaatsen en zelfs geen materiaal om te slijpen bij me. Tegen wind merkte ik, dat mijn schaatsen erg bot waren door het vele vuil op het ijs. Uiteindelijk ben ik toen als derde gefindind achter Leenburg en Jongert“.

ENKEL

Vier jaar duurde het toen voor de volgende Elfstedentocht, die op 16 december 1933 werd gehouden. In Leeuwarden vertrok de meute zonder Sjouke Westra, die met een verzak te enkel noodgedwongen moest thuisblijven.

„Wat een vreselijke periode“, bekent Westra, „ik was er kapot van, iedere winter krijg je de kriebels als het begint te vriezen. Je wordt er bijna mal van als die Elfstedentocht komt. Maar ik kon vanzelf niet meedoen door die verzakke enkel“.

In 1940, na zeven elfstedentochte winters, was het dan eindelijk weer zo ver. Sjouke Westra popelde van ongeduld en met hem veien. Maar wat was het in die verschrikkelijke winter van '40 moeilijk. Het vroom hien graden en er stond een felle noord-oostenwind met zware sneeuw-jachten. Cor Jongert, held van vele voorgaande tochten, noemde het nog erger dan in 1929 toen het maar liefst 8 graden vroom. Al na 25 kilometer hadden de sterken zich van de zwakken ontdaan. Een forse kopgroep passeerde Sneezel en in die kopgroep mannen als Jongert, Adema, Van der Bij (Anna Paulowna) en... Sjouke Westra.

„Westra“ ik ging vanzelf weer erg hard van start. Pas als je de kop hebt zit je goed, dan kun je zien hoe de wedstrijd verloopt“.

PACT

Bij Bolsward zijn er vier mannen

„Aan opgeven heb ik nooit gedacht“

aan de leiding. Jongert, Keizer, Van der Duim en Adema. Sjouke Westra wist nu wat tegenslag bij Arum samensluiting te vinden bij de koplopers. Het vijftal ploetert gezamenlijk tegen de elementen. Na 127 kilometer komt het zwaarste stuk naar Dokkum. De Dokkumer Ie is vrijwel onberijdbaar door de vele sneeuw, er is slechts een klein paadje bezaanbaar voor de ridders. De vijf dappere kerels bereiken toch Dokkum en moeten dan terug naar Leeuwarden. Dit is het moment waarop het „Pact van Dokkum“ wordt gesloten.

Sjouke Westra: „Cor Jongert was geloof ik de eerste die er over bega. Zullen we samen naar Leeuwarden gaan en gelijk over de streep gaan, zei hij. Keizer voelde voor het voorstel en ook Adema en Van der Duim gingen snel akkoord. Ik was er zelf niet zo voor. Je kunt de krachtverhouding moeilijk schatten, maar ik voelde me lang de zwakste niet van de vijf. Ik heb nog gezegd, maar mannen het is toch een wedstrijd en dan moet er vanzelf om de overwinning worden gereden. Maar we spraken toch af, dat we bij elkaar zouden blijven. Wel was het zo, dat er direct twee man niet meer op kop kwamen. De namen zal ik nooit vergeten, dat hebben we ook afgesproken“.

SPURTER

Bij de Noorderbrug in Leeuwarden, waar duizenden waren samengevloeid om de helden te zien, verloor Auke Adema openus zijn bezinning en zette het op een spurten. Jongert en Keizer reageerden direct en zetten de achtervolging in. „He,

man, dat is geen afspraak“. Toen was het tumult niet van de lucht. Gelijk, of bijna gelijk kwam het vijftal over de streep al schaatste Piet Keizer, de sterke man uit De Lier, onbenust als eerste over de eindstreep. Cor Jongert, de oude rot, stempelde echter als eerste zijn kaart af.

Het bleef in Leeuwarden een ruime van jewelste, maar uiteindelijk besloot de organisatie de vijf verbondsmannen als winnaars aan te wijzen van de verschrikkelijke Elfstedentocht aller tijden.

Sjouke Westra was er het jaar daarop weer bij, maar maakte al snel een vreselijke val. „Mijn eerste gedachte was toen, kan ik nog wel verder, ik dacht helemaal niet aan mijn nek, die toch verschrikkelijk veel pijn deed. Ik eindigde in dat jaar als elfde en heb nog bijna twee jaar last van die nek gehad“.

In 1942, de derde Elfstedentocht in drie jaar, eindigde Westra als zevende. Hij werd toen al snel kansloos doordat hij met zijn schaats over een steenblij schaatste. Vooral tekenwind merkte hij de handicap maar zette moedig door. „Opgeven zal ik

door ROB KAT

nooit doen, dat is een teken van zwakte“.

Ook in 1954, 1956 en 1963 behoorde Westra tot de deelnemers, maar kon niet meer komen tot de successen uit de jaren veertig. „In 1954 had ik maar twee keer een half uurje getraind omdat mijn beide broers ziek waren en ik in de zaak moest blijven. Toch was ik in minder dan tien uur rond. De laatste Elfstedentocht in 1963 heb ik niet uitgereden. Ik ben tot Franeker gekomen, toen was het gebeurd“.

Sjouke Westra, één van de groten uit het Elfstedentochtereldje, is nog steeds bijzonder geïnteresseerd in de schaatssport. Zelf zou hij nog dolgraag een baantje rijden, maar een versleten heup houdt hem het grootste gedeelte van de dag binnenshuis.

„? Is puur triest“, bekent hij, „mijn hele lichaam is nog tot alles in staat alleen die heup laat het niet

meer toe. Ik fiets nu alleen nog wat“.

AANWIJZINGEN

Sjouke Westra toonde zich verzaine bereid de schaatsers die zaterdag in Noorwegen de alternatieve „Elfstedentochteriden“ wat goede raad mee te geven. Hij drukt hen op het hart om reserveschaatsen mee te nemen en verder wijst hij er nadrukkelijk op om nooit of te nimmer op te geven. „Ook al ben je door wa voor reden kansloos voor de overwinning dan moet je toch doorrijden. Want misschien komt er nog een jaar wel een echte Elfstedentocht. Het duurde tussen 1917 en 1929 ook twaalf jaar en ondanks de elf jaar, dat er nu geen Elfstedentocht is geweest, ben ik ervan overtuigd dat-ie toch nog komt. De winners kunnen in zo'n korte periode niet zoveel zachter worden. En als dat gebeurt, dan is dat pas meetbaar in periodes van honderden jaren. Die Elfstedentocht komt er beslist en daarom moeten de deelnemers in Noorwegen nu al van de gelegenheid gebruik maken om ervaring op te doen“.